

Gyöngykötés 1. foglalkozás – szemfelszedés, sima szemek kötése, leláncolás

A kötés – és így a gyöngykötés – megkezdéséhez először a szükséges számú szemet kell felszednünk a kötőtűnkre. Ennek számos módja van. Ezek közül kettőt mutatunk be.

Az első: szemek felszedése két tűvel

- 1.) Készítsünk csúszócsomót a fonal végétől kb. 10 cm-re az egyik (kötő)tűre (körkötőtű használata esetén az egyik tűvégre – továbbiakban: tű; beleértendő körkötőtű használata esetén az egyik vagy másik tűvég is).
- 2.) Azt a tűt, amelyikre a csúszócsomót készítettük (ez lesz az első szem a kötőtűnkön), a bal kezünkbe fogjuk, és a gombolyag felé eső fonalvéget – a kézhat felől a kisujjunk és a gyűrűsujjunk között a tenyerünk előtt átvezetve – (kétszer) a mutató ujjunk köré tekerjük.
- 3.) A másik, jobb kezünkbe fogott tűvel – balról beleszúrva a csúszócsomóba – a mutatóujjunk és a tű közötti fonalból („munkafonal”) hurkot képezve, áthúzzuk azt a bal kezünkben levő tűn levő szemén úgy, hogy a jobb kezünkben levő tűvel a „munkafonalat” felülről kerüljük meg. Ezzel lett még egy szemünk a jobb tűn is.
- 4.) A jobb kezünkben tartott tűn keletkezett új szemet átcsúsztatjuk a bal tűre úgy, hogy a bal tűvel jobbról szúrunk bele a jobb tűn levő szembe, és a jobb tűt kihúzzuk ebből a szemből. Ezzel mindkét szem a bal tűre került.
- 5.) Az új szemek kialakítását ugyanígy (a 3. és 4. lépést ismételve) folytatjuk, amíg a szükséges szemennyiséget elérjük.

A második: szemek felszedése egy tűvel

- 1.) Mielőtt elkezdenénk felszedni a szemeket, hagyni kell egy „farkat” a fonal végén. A „fark” hossza a felszedni kívánt szemek számától függ. Például ha 10 szemet szeretnénk felszedni, akkor kb. 20 cm legyen a kezdő csúszócsomó és a fonal vége között. Minél több szemet szeretnénk felszedni, ez a „fark” annál hosszabb legyen. A tűt csúszócsomóval a jobb kezünkbe fogjuk a hüvelyk és mutató ujjunkkal biztosítva, hogy a csomó le ne csússzon a tűről.
- 2.) A két fonalvég közül a „farkat” tartva magunkhoz közelebb, a bal kezünk hüvelykujját a „fark” felé, a mutató ujját „munkafonal” felé eső oldalon dugjuk be a két fonalvég közé.
- 3.) A fonalvégeket a középső és a gyűrűsujjunkkal a tenyerünkben rögzítjük.
- 4.) A jobb kezünkben levő tűt magunk felé elmozdítva látni kell egy fonalkereszteződést a hüvelykujjunk előtt.
- 5.) A tűt a külső/alsó fonal alá visszük a hüvelykujj mellett, és felfelé szúrunk az így keletkezett hurkon keresztül.
- 6.) A tű hegyét a mutatóujj felé közelítjük.
- 7.) A mutatóujj bal oldalán levő fonalat a tű hegyével felülről megkerülve áthúzzuk azt a hüvelykujjnál levő hurkon.
- 8.) A hüvelykujjunkat kihúzzuk a hurokból, és anélkül, hogy a fonalvégeket kiengednénk a tenyerünkéből, a hüvelykujjunkat ismét visszadugjuk a két fonalvég közé, ezzel a fonalat (a „farkat”) enyhén meghúzva elkészült a következő szem.
- 9.) A 4–8. lépéseket ismételjük, amíg el nem érjük a kívánt szemennyiséget.

A kötésben a szemek lehetnek simák vagy fordítottak. Először a sima szemek kötésével ismerkedünk meg.

Amikor a munka színén és a visszáján is mindig csak sima szemeket kötünk, azt lustakötésnek nevezzük. Ezt fogjuk először gyakorolni. Ehhez érdemes kb. 20-25 szemet felszedni a kötőtűnkre.

Sima szemek kötése:

- 1.) A kötőtűt a felszedett szemekkel a bal kezükbe fogjuk. A munkafonalat a bal kezünk mutatóujjára tekerjük (a munkafonal a munka mögött van), az üres tűt a jobb kezünkbe fogjuk.
- 2.) A jobb tűvel a bal tűn levő első szemben balról/alulról beleszúrunk.
- 3.) A munkafonalat a jobb tű hegyével jobbról/felülről megkerülve a munkafonalat áthúzzuk a bal tűn levő első (régi) szemén. Így kialakult egy új szem.
- 4.) A bal tűn levő régi szemet leengedjük a tűről, a képződött új szemet a jobb tűn megtartjuk.
- 5.) A 2–4. lépéseket ismételjük a sor végéig, amíg a bal tűn levő összes szem el nem fogyott.

Ekkor a jobb kezünkben levő tűt vízszintes irányba 180°-kal elforgatva átvesszük azt a bal kezünkbe, az üres tűt pedig a jobb kezünkbe, és így folytatjuk a munkát az előzőek szerint. Ekkor a munka visszája lesz felénk, és a színe a munka tőlünk távolabbi oldalán. Mivel a munka visszáján is sima szemeket fogunk kötni, úgynevezett lustakötés készül.

Amikor a munkadarabunk elérte a kívánt hosszúságot, úgy kell befejeznünk, hogy az ne bomoljon szét. A leláncolásnak is több módszere ismert.

Leláncolás – első módszer:

- 1.) Két szemet egymás után simán lekötünk. (Két szem a jobb tűn, a munka többi része a bal tűn van.)
- 2.) A jobb tűn levő két szem közül azt, amelyet először kötöttük le (ez a két szem közül a jobboldali), a bal tűvel a 2. szemre (a két szem közül ez a baloldali) húzzuk. (Azt is mondhatjuk, hogy a másodiknak lekötött szemet húzzuk át az elsőn.) Így a jobb tűn már csak egy szem marad.
- 3.) A bal tűn levők közül a következő szemet simán lekötjük – így ismét két szem lesz a jobb tűn.
- 4.) A 2–3. lépéseket ismételjük, amíg a bal tűről elfogy az összes szem, és a jobb tűn is csak egyetlen szem marad. Ekkor elvágjuk a fonalat, és a munkáról lelógó fonalvéget áthúzzuk az utolsó szemén.

Vigyázzunk, hogy a befejezés se túl szoros, se túl laza ne legyen!

Leláncolás – második módszer:

- 1.) A bal tűn levő első két szemet egyszerre kötjük le úgy, hogy a két szembe egyszerre, jobbról öltünk bele. (Figyelem! Sima szemek kötésekor balról szoktunk beleöltetni a szemekbe.) A jobb tűre egy szem kerül.
- 2.) A jobb tűről visszahelyezzük az új szemet a bal tűre.
- 3.) Az 1–2. lépéseket ismételjük, amíg a bal tűről elfogynak a szemek és a jobb tűn is csak egyetlen szem lesz. Ekkor elvágjuk a fonalat, és a munkáról lelógó fonalvéget áthúzzuk az utolsó szemén.